

Збільшення обсягу фінансування наукової, науково-технічної діяльності за рахунок Державного бюджету України безпосередньо не впливає на підвищення інноваційної активності українських підприємств, оскільки левова його частка витрачається на базове фінансування наукових установ, насамперед, академічних, та наукових досліджень вищих навчальних закладів, які у більшій мірі орієнтовані на фундаментальні дослідження, що не одразу знаходять застосування у сучасній економіці.

Виконання наукових досліджень і розробок, необхідних для виробництва, а також впровадження інновацій на підприємствах здійснюється переважно за рахунок самих підприємств, які для цього не мають ані достатньо коштів, ані достатньо стимулів.

Враховуючи вищевикладене, вважаємо, що державна політика щодо подальшого розвитку науки в Україні повинна забезпечувати перетворення її на потужне джерело економічного зростання, а для цього необхідно змінити самі принципи державного фінансування науки в Україні, а також розробити комплекс заходів щодо стимулювання вітчизняних підприємств до здійснення інноваційної діяльності, а саме:

- забезпечити поступовий перехід від базового фінансування (фінансування організації) до конкурсного, грантового фінансування НДДКР, насамперед, тих проектів, які мають велике значення для подальшого соціально-економічного розвитку країни (фінансування результатів);
- досягти оптимального, апробованого світовою практикою, співвідношення між фінансуванням фундаментальних, прикладних досліджень та науково-технічних розробок 15:25:60 [4, с. 5];
- забезпечити створення та законодавчо унормувати діяльність державних і недержавних інноваційних та інвестиційних фондів (із залученням на вигідних умовах під державні гарантії коштів приватного капіталу), які на конкурсній основі виділятимуть кошти підприємствам на фінансування наукових досліджень і розробок та їх подальше впровадження у сферу матеріального виробництва;
- запровадити систему податкових стимулів для підприємств, які вкладають кошти у наукову діяльність і забезпечують випуск інноваційної продукції; одночасно застосовувати санкції до підприємств, які випускають застарілу продукцію та не займаються переобладнанням виробництва, а також використовують енергоємні та екологонебезпечні технології;
- підвищити вартість праці в Україні, оскільки за умов наявності дешевої робочої сили роботодавцю немає сенсу вкладати кошти у модернізацію виробництва.

Виконання цих заходів дозволить ліквідувати той розрив, який на сьогодні існує між науковою і виробничими сферами, що, з одного боку, забезпечить належне фінансування української науки та створить попит на її результати, а з іншого, дозволить підвищити конкурентоспроможність вітчизняної економіки та вивести її на шлях інноваційного розвитку.

Література.

1. Гончаров Ю., Касич А. Науковий потенціал як фактор розвитку інноваційно-інвестиційної системи України / Ю. Гончаров, А. Касич // Управління економікою: теорія і практика. – 2006. – С. 42–51.
2. Другов О. О., Сухаревич В. Т. Удосконалення фінансового забезпечення сфери науки в Україні / О.О. Другов., В. Т. Сухаревич // [Електронний ресурс].

– Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/6458>.

3. Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава: Програма економічних реформ на 2010–2014 роки / Комітет з економічних реформ при Президентові України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.president.gov.ua.

4. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник. – К.: ДП «Інформаційно-видавничий центр Держстату України», 2011. – 282 с.

5. Про наукову, науково-технічну діяльність: Закон України від 13.12.1991 р. /№ 1977 - XII/Верховна рада України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

6. Статистичний щорічник України за 2010 рік / За ред. О. Г. Осауленка. - К.: Державний комітет статистики України, 2011. – 560 с.

7. Стріха М., Олексюк Б. Наука та інноваційний розвиток України / М. Стріха, Б. Олексюк // [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://ukrslovo.org.ua/ukrayina/nauka-i-osvita/nauka-ta-innovatsijnyj-rozvytok-ukrayiny.html>.

8. Шалабанов А. К., Роганов Д. А. Эконометрика: учебно-методическое пособие.– Казань: ТИСБИ, 2004. – 198 с.

9. Шалабанов А.К., Роганов Д.А. Практикум по эконометрике с применением MS- Excel. – Казань: ТИСБИ, 2008. – 53 с.

УДК 341.232:339.92:355.1(477)

Юрій Овчаренко

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ У ВІЙСЬКОВІЙ СФЕРІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

У статті розглянуто основні поняття, види та напрями міжнародного військового співробітництва. Проаналізовано правову основу міжнародного військового співробітництва та його організації. Визначено структуру органів управління, відповідальних за здійснення міжнародного військового співробітництва та їх повноваження.

Ключові слова: *воєнно-політичне співробітництво, військове співробітництво, військово-технічне співробітництво, миротворча діяльність, міжнародні військові навчання.*

➤ Після набуття Україною незалежності у 1991 році вона чітко оголосила про свій європейський вибір та проведення зовнішньої політики, спрямованої на європейську інтеграцію. Курс на європейську інтеграцію є природним наслідком здобуття Україною незалежності. Його витоки – в історії нашого народу та усвідомленні права жити в демократичній, економічно розвиненій, соціально орієнтованій країні. Його мета – створення шляхом масштабних внутрішніх перетворень умов для входження до спільноти європейських розвинутих країн.

Сьогодні цей курс є доміантою внутрішньої та зовнішньої державної політики. Реалізація курсу на європейську інтеграцію вимагає поєднання зусиль усіх гілок влади і може бути реалізований тільки за підтримки широких верств населення, включаючи приватний сектор та громадянське суспільство. Але українська громадськість на сьогодні є досить непоінформованою щодо здійснення державою конкретних заходів для реалізації курсу країни на європейську інтеграцію. А самі процеси європейської інтеграції є досить динамічними, вони вимагають постійної уваги дослідників, завдання яких полягає у своєчасному та повному інформуванні населення та державних службовців щодо характеру змін у процесах європейської інтеграції. Крім цього, з'являються нові аспекти в контексті європейської інтеграції, розгляд яких необхідний для більш повного висвітлення можливостей держави при здійсненні зовнішньополітичної діяльності, які сприятимуть ефективному проведенню курсу на європейську інтеграцію України. Одним з нових аспектів, які з'явилися при поглибленні інтеграційних процесів, є розвиток Спільної зовнішньої політики та політики безпеки Європейського союзу, а в її межах – Спільної європейської політики безпеки і оборони. Але в Україні більше знають про політичну та економічну складові курсу на європейську інтеграцію країни, безпековий потенціал реалізації такого курсу залишається поза полем уваги суспільства. В той же час, Україна вже досить тривалий час успішно співпрацює з європейськими організаціями безпеки та безпосередньо з Європейським союзом у безпековій сфері. Особлива роль у такому співробітництві належить Міністерству оборони та Збройним силам України завдяки їх діяльності на міжнародній арені. Актуальність статті полягає в необхідності розгляду міжнародного співробітництва Міністерства оборони та Збройних сил України в контексті європейської інтеграції для повноцінного інформування населення та працівників цивільних державних установ з метою роз'яснення можливостей військової організації для сприяння курсу країни на європейську інтеграцію.

Даній проблематиці присвячені роботи: І. Бінка, В. Богдановича, В. Гречанінова, С. Кириченко, В. Мунтіяна, Г. Ситника, Г. Темка, І. Руснака, В. Шкідченка.

Метою статті є аналіз видів та напрямів міжнародного співробітництва Міністерства оборони та Збройних сил України, їх сучасного стану та впливу на проведення курсу на європейську інтеграцію України.

Завдання статті: визначити поняття та описати систему здійснення міжнародного співробітництва Міністерства оборони та Збройних сил України; проаналізувати стан та характер міжнародного співробітництва військової організації на сучасному етапі; дослідити важливість окремих видів та напрямів міжнародного співробітництва Міністерства оборони та Збройних сил України для європейської інтеграції; зробити висновки про характер впливу міжнародного співробітництва Міністерства оборони та Збройних сил на проведення курсу на європейську інтеграцію України.

Розвиток України як суверенної держави, її авторитет на міжнародній арені залежать від здійснення цілеспрямованої, виваженої зовнішньої політики. Основною складовою частиною зовнішньополітичної діяльності держави у сфері оборони є міжнародне співробітництво у війсьній сфері, яке є важливою військово-політичною функцією

держави та її Збройних сил. Воно має особливе значення для зміцнення національної безпеки і оборони України, розвитку Збройних сил. Збройні сили України відіграють надзвичайно важливу роль у забезпеченні безпеки, суверенітету держави. При цьому увага держави до власних Збройних сил не завжди відповідає тій ролі, яку вони відіграють для неї. В умовах економічної скрути держави власними силами важко утримувати Збройні сили. Тому розвиток міжнародного співробітництва відіграє велику позитивну роль для реформування та розвитку Збройних сил. Міжнародне співробітництво Міністерства оборони та Збройних сил України - це цілеспрямована діяльність Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних сил України, видів Збройних сил України об'єднань, з'єднань, військових частин, військових навчальних закладів, установ та організацій, що не належать до видів Збройних сил України, щодо встановлення і розвитку зв'язків з відповідними структурами зарубіжних держав та міжнародних організацій згідно з чинним законодавством України та норм міжнародного права [2]. Міжнародне співробітництво є складовою зовнішніх відносин України та здійснюється відповідно до зовнішньої політики держави за координації Міністерства закордонних справ України у взаємодії з іншими центральними органами виконавчої влади. Метою міжнародного співробітництва Збройних сил України є: зміцнення військової безпеки держави та забезпечення у міжнародних відносинах її національних інтересів у сфері оборони; сприяння безпеці та стабільності в європейському регіоні та у світі в цілому; сприяння процесам європейської та євроатлантичної інтеграції України; сприяння розвитку оборонної сфери та Збройних сил, досягненню ними відповідності сучасним вимогам та спроможності виконувати спільні завдання з підрозділами збройних сил держав, що входять до європейських та євроатлантичних структур безпеки; поширення в світі позитивного іміджу України та її Збройних сил; сприяння підвищенню науково-технічного та оборонно-промислового потенціалу України, оснащення Збройних сил сучасними зразками озброєння, військової техніки та іншими видами військового майна, а також експорту товарів, робіт, послуг військового та подвійного призначення. Міжнародне співробітництво Збройних сил України за видами поділяється на двостороннє, багатостороннє (регіональне, субрегіональне) та у рамках міжнародних організацій (в межах компетенції Міністерства оборони України. Основними напрямками міжнародного співробітництва Збройних сил України є військово-політичний, військовий, військово-технічний та інші напрями відповідно до специфічних сфер діяльності Міністерства оборони та Збройних сил (рис. 1.1). Загальне керівництво

Рис. 1.1. Основні напрями міжнародного співробітництва Збройних сил України

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Мета

Виклад основного матеріалу

міжнародним співробітництвом здійснює міністр оборони України. Керівництво воєнно-політичним співробітництвом та іншими напрямами міжнародного співробітництва Міністерства оборони здійснює перший заступник Міністра оборони України. Керівництво військовим співробітництвом та іншими напрямами міжнародного співробітництва Збройних сил здійснює начальник Генерального штабу Збройних сил України. Керівництво військово-технічним співробітництвом здійснює заступник міністра оборони, який відповідає за його організацію. Воєнно-політичне співробітництво Збройних сил України – напрям міжнародного співробітництва, що спрямований на реалізацію державної політики у сфері безпеки й оборони, зміцнення міжнародних основ воєнної безпеки держави, інтеграцію України до євроатлантичної системи колективної безпеки. Основними завданнями воєнно-політичного співробітництва є: участь у підготовці та здійсненні воєнно-політичних заходів щодо зміцнення воєнної безпеки та міжнародної стабільності; забезпечення гарантій безпеки України відносно зовнішніх воєнних викликів і загроз, дійової підтримки України з боку міжнародних організацій та зарубіжних держав у разі посягання на її суверенітет, територіальну цілісність і недоторканість; реалізація воєнно-політичних заходів щодо європейської та євроатлантичної інтеграції; забезпечення участі України у воєнно-політичних переговорах, консультаціях та інших формах двосторонніх і багатосторонніх контактів з питань безпеки; встановлення воєнно-політичних контактів та розвиток партнерських відносин з оборонними відомствами зарубіжних держав та міжнародними організаціями; забезпечення виконання міжнародних зобов'язань України у військовій сфері, у тому числі з питань контролю над озброєнням; підвищення транспарентності шляхом обміну інформацією з іншими державами про політику України у сфері безпеки та оборони, про збройні сили і перспективи їх розвитку; обґрунтування доцільності та визначення можливості участі Збройних сил України у міжнародних миротворчих та інших операціях; розвиток співробітництва з комплексу питань цивільно-військових відносин та створення ефективної системи демократичного цивільного контролю над Збройними силами. Відповідальність за здійснення воєнно-політичного співробітництва покладається на Міністерство оборони. Військове співробітництво Збройних сил України – напрям міжнародного співробітництва, що спрямований на розвиток Збройних сил, практичну підготовку військ (сил), досягнення спроможності виконувати спільні завдання зі збройними силами інших держав, реалізацію відповідних міжнародних договорів та програм, участь України у міжнародній миротворчій діяльності, а також в інших видах діяльності Збройних сил. Основними завданнями військового співробітництва є: встановлення і розвиток партнерських відносин зі збройними силами зарубіжних держав; отримання і використання світового досвіду розвитку та застосування збройних сил у сучасних умовах; сприяння розвитку Збройних сил з метою досягнення ними відповідності сучасним вимогам, забезпечення їх спроможності виконувати спільно з підрозділами збройних сил зарубіжних держав-партнерів завдання, що відповідають інтересам національної безпеки та міжнародним зобов'язанням України; сприяння розвитку системи військової освіти та науки, системи підготовки кадрів; сприяння впровадженню новітніх технологій обробки інформації та підготовки прийняття рішень в системі управління Збройними силами; сприяння підготовці та участі підрозділів і особового складу Збройних сил Укра-

їни у міжнародних миротворчих та інших операціях; сприяння стандартизації, досягненню взаємосумісності між Збройними силами України та збройними силами держав-членів НАТО та ЄС, інших провідних держав світу; організація підготовки представників Міністерства оборони та Збройних сил за кордоном та представників зарубіжних держав в Україні. Відповідальність за організацію військового співробітництва покладається на Генеральний штаб. Військово-технічне співробітництво Збройних сил України – напрям міжнародного співробітництва, що спрямований на розробку, виробництво, ремонт, модернізацію, знищення (утилізацію), сприяння реалізації та міжнародній передачі товарів, надання послуг військового призначення зарубіжним державам. Основними завданнями військово-технічного співробітництва є: вивчення, аналіз та врахування світових тенденцій розвитку озброєння та військової техніки; поглиблення кооперації з зарубіжними державами у галузі спільної розробки, виробництва та просування товарів військового призначення; вирішення питань спільної модернізації існуючих та створення нових видів військової техніки та озброєння, наукової, науково-технічної та інших видів кооперації з відповідними структурами інших держав; сприяння розвитку експорту та імпорту товарів військового призначення; залучення міжнародної допомоги щодо утилізації застарілого озброєння, військової техніки, боєприпасів та компонентів ракетного палива. Відповідальність за організацію військово-технічного співробітництва покладається на Міністерство оборони. Специфічним видом міжнародного співробітництва, що належить до воєнно-політичної сфери, є верифікаційна діяльність Збройних сил, яка спрямована на використання в інтересах України міждержавних систем та механізмів міжнародної безпеки шляхом дотримання міжнародних договірних зобов'язань у сфері роззброєння та контролю над озброєнням, моніторингу виконання зобов'язань зарубіжними державами-учасниками міжнародних договорів.

Верифікаційна діяльність передбачає обмежувальний, інформаційний, інспекційний та переговорний напрями діяльності. Основним координуючим органом Збройних сил з питань верифікаційної діяльності є управління верифікації Генерального штабу Збройних сил України.

Миротворча діяльність – один із видів діяльності Збройних сил, що спрямований на забезпечення виконання міжнародних зобов'язань України з підтримання миру в рамках завдань вищого воєнно-політичного керівництва держави відповідно до чинного законодавства України та міжнародних угод. Метою участі Збройних сил у миротворчій діяльності є зміцнення національної безпеки України через створення стабільності і безпеки як у регіональному, так і у глобальному вимірах. Основними завданнями миротворчої діяльності Збройних сил є: сприяння дипломатичним зусиллям України та міжнародних організацій, під егідою яких виконують завдання українські миротворчі контингенти та персонал, щодо врегулювання конфліктів в окремих регіонах світу; виконання миротворчих завдань відповідно до чинного законодавства України; спрямування роботи органів військового управління Збройних сил на вдосконалення системи управління миротворчою діяльністю, бойової (спеціальної) підготовки миротворчих підрозділів, забезпечення та направлення особового складу до миротворчих місій; розвиток співробітництва з іншими державами з питань спільного виконання миротворчих завдань. Миротворчу діяльність, в частині, що стосується Зброй-

них сил, координує Генеральний штаб. Головною метою міжнародних (багатонаціональних) навчань є підготовка національних штабів та підрозділів до спільних дій у складі багатонаціональних сил в операціях на підтримку миру, операціях з врегулювання кризових ситуацій та воєнних конфліктах. Загальне керівництво участю підрозділів (військовослужбовців) Збройних сил у міжнародних (багатонаціональних) навчаннях здійснює Головне оперативне управління Генерального штабу [2]. Правову основу міжнародного співробітництва Збройних сил складають: Конституція України, Закон України «Про Збройні сили України», Закон України «Про основи національної безпеки України», Воєнна доктрина України, Стратегічний оборонний бюлетень на період до 2015 року, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, міжнародні договори та угоди України Нормативно-правову базу організації міжнародного співробітництва у Збройних силах України складають: положення про Міністерство оборони України та Генеральний штаб Збройних сил України, а також накази і директиви Міністра оборони України і начальника Генерального штабу Збройних сил України з питань міжнародного співробітництва. Правові, організаційні та фінансові засади щодо участі України в міжнародних миротворчих операціях, а також порядок направлення Україною миротворчих контингентів та миротворчого персоналу, організації їх підготовки та забезпечення участі в діяльності з підтримання чи відновлення міжнародного миру і безпеки визначаються Законом України «Про участь України в міжнародних миротворчих операціях». Міжнародне співробітництво Збройних сил України організовується і здійснюється з обов'язковим урахуванням вимог керівних документів України щодо збереження державних таємниць. Порядок практичного здійснення міжнародного співробітництва визначається наказом Міністра оборони України № 502 від 23 серпня 2006 року «Положення про організацію та проведення міжнародного співробітництва у Міністерстві оборони України та Збройних силах України». Дане Положення визначає мету, основні напрями, завдання міжнародного співробітництва Міністерства оборони, Збройних сил України, його правові та організаційні засади, порядок планування, підготовки, проведення і забезпечення заходів міжнародного співробітництва. Організація міжнародного співробітництва Збройних сил України – це комплекс узгоджених процесів (дій) структурних підрозділів Міністерства оборони України, органів військового управління, установ, організацій та відповідних органів міжнародного співробітництва щодо визначення пріоритетів та завдань співробітництва за напрямками; встановлення та розвитку зв'язків з відповідними структурами зарубіжних держав і міжнародних організацій; виконання міжнародних угод та домовленостей; планування підготовки та здійснення заходів міжнародного співробітництва; аналізу, оцінки ступеня виконання та реалізації результатів заходів. Організація міжнародного співробітництва покладається на органи міжнародного співробітництва Міністерства оборони та Збройних сил. Основними принципами організації міжнародного співробітництва Збройних сил України є: дотримання національного законодавства та норм міжнародного права; відповідність пріоритетів міжнародного співробітництва завданням розвитку та підготовки Збройних сил України; єдиноначальність управління та чітке розмежування повноважень та функцій структурних підрозділів Міністерства оборони, органів військового управління Збройних сил, установ та організацій, які беруть участь у міжна-

родному співробітництві; централізованість та узгодженість планування; послідовність та урахування набутого досвіду; системність та гнучкість; регулярність контролю; відкритість та прозорість з урахуванням вимог чинного законодавства України щодо збереження державної таємниці. Організація міжнародного співробітництва включає: прийняття рішення щодо започаткування та розвитку співробітництва з зарубіжними державами та міжнародними організаціями; постановку та уточнення завдань, перспективне та поточне планування; підготовку особового складу, структурних підрозділів Міністерства оборони, органів військового управління, військових частин та підрозділів Міністерства оборони, органів військового управління, військових частин та підрозділів Збройних сил, установ і організацій, що залучаються до виконання заходів міжнародного співробітництва; контроль за виконанням програм та планів міжнародного співробітництва; надання консультативно-дорадчої допомоги з питань міжнародного співробітництва; контроль за своєчасністю та якістю звітування, аналіз стану та оцінку ефективності міжнародного співробітництва, здійснення заходів щодо його розвитку й удосконалення [2].

З метою реалізації завдань міжнародного співробітництва у Збройних силах України створюється відповідна організаційна структура міжнародного співробітництва Збройних сил України [3; 4]. Організаційна структура міжнародного співробітництва Збройних сил України включає: керівний склад Міністерства оборони, Генерального штабу, командувань видів Збройних сил, які відповідають за організацію та здійснення міжнародного співробітництва; структурні підрозділи Міністерства оборони України, органи військового управління Збройних сил, що беруть участь у заходах міжнародного співробітництва, органи міжнародного співробітництва, що організовують міжнародне співробітництво.

Організаційна структура міжнародного співробітництва Збройних сил України повинна забезпечити оцінку зовнішньої воєнно-політичної обстановки, підготовку та надання пропозицій воєнно-політичного характеру керівництву Збройних сил України та держави, розробку концептуальних засад і пріоритетів міжнародного співробітництва Збройних сил України, програмно-цільове планування міжнародного співробітництва Збройних сил України, підготовку, забезпечення і проведення заходів міжнародного співробітництва, практичну реалізацію результатів досягнутих домовленостей, аналіз стану і розробку перспективних напрямів щодо удосконалення міжнародного співробітництва. Міністерство Оборони України: здійснює взаємодію з Міністерством закордонних справ України та іншими центральними органами виконавчої влади України щодо забезпечення відповідності міжнародного співробітництва Міністерства оборони та Збройних сил зовнішній політиці України та її національним інтересам; забезпечує реалізацію міжнародного співробітництва відповідно до вимог воєнної політики України; розробляє концептуальні засади міжнародного співробітництва та здійснює його перспективне і поточне планування; організовує міжнародне співробітництво з відповідними структурами зарубіжних держав та міжнародних організацій; організовує фахову підготовку особового складу Міністерства оборони та Збройних сил за кордоном та представників зарубіжних держав в Україні; вносить в установленому порядку пропозиції щодо укладення та денонсації міжнародних договорів України, укладає міжнародні договори міжвідомчого характеру; забезпечує виконання зобов'язань, взятих Україною за міжнародними договорами в частині,

що стосується Міністерства оборони; здійснює заходи, передбачені законодавством України щодо надання військової допомоги іншим країнам; готує пропозиції керівництву держави щодо участі військових контингентів Збройних сил у міжнародних миротворчих та інших операціях; організовує та контролює виконання досягнутих під час заходів міжнародного співробітництва домовленостей, хід виконання інших результатів цих заходів; аналізує стан міжнародного співробітництва і визначає перспективні напрями його розвитку. Для організації та забезпечення виконання завдань міжнародного військового співробітництва у Міністерстві оборони України створено Департамент міжнародного співробітництва та управління військово-технічного співробітництва та експортного контролю. Крім того, до складу Міністерства оборони України, як і в деякі інші центральні органи виконавчої влади, Міністерством закордонних справ України відряджається дипломатичний радник, який забезпечує взаємодію та надає допомогу в організації важливих заходів воєнно-політичного співробітництва. Департамент міжнародного співробітництва Міністерства оборони України призначений для організації та координації міжнародного співробітництва у Збройних силах України, забезпечення проведення заходів воєнно-політичного співробітництва, розвитку співробітництва з міжнародними організаціями, розробки пропозицій Міністерства оборони керівництву держави для формування воєнної політики держави, а також участі підрозділів Збройних сил в міжнародних миротворчих операціях під егідою міжнародних організацій. Основними завданнями Департаменту є: участь у формуванні та реалізації основних положень воєнної політики держави; розробка концептуальних засад та підготовка довгострокових (середньострокових) програм та планів міжнародного співробітництва Збройних сил; організація розробки та підготовки щорічних програм двостороннього міжнародного співробітництва за воєнно-політичним, військово-технічним та іншими напрямками; організація та координація проведення найбільш важливих заходів; аналіз стану міжнародного співробітництва і підготовка пропозицій щодо його удосконалення; організація та здійснення міжнародної договірно-правової діяльності; підготовка пропозицій щодо удосконалення нормативно-правової бази міжнародного співробітництва Збройних сил, розроблення проектів нормативно-правових актів та міжнародних договорів з питань міжнародного співробітництва, проведення правової експертизи проектів нормативно-правових актів з питань міжнародного співробітництва; здійснення взаємодії з іноземними дипломатичними представництвами і аташе з питань оборони (військовими аташе) інших держав, представництвами міжнародних організацій, які акредитовані в Україні; координація діяльності та методичне керівництво органами управління Збройних сил з питань міжнародного співробітництва [2].

Генеральний штаб Збройних сил України: бере участь у розробці концептуальних засад міжнародного співробітництва; організовує військове та міжнародне співробітництво збройних сил за іншими напрямками; бере участь у межах своєї компетенції у розробці міжнародних договорів, підготовці пропозицій щодо їх укладення та денонсації, пропозицій щодо участі військових контингентів (формувань) Збройних сил у міжнародних миротворчих та інших операціях; забезпечує, у межах компетенції, виконання державою зобов'язань, взятих за міжнародними договорами, участь військових контингентів Збройних сил України у міжнародних миротворчих

та інших операціях, діяльність Збройних сил України у галузі роззброєння та контролю над озброєнням; контролює виконання досягнутих під час заходів військового співробітництва домовленостей, вимог законодавчих актів, нормативних документів з питань охорони державної таємниці, іншої інформації з обмеженим доступом під час здійснення військового співробітництва; аналізує стан військового співробітництва та вживає заходів щодо його розвитку [2].

Для організації та забезпечення виконання завдань міжнародного військового співробітництва у Генеральному штабі створені Головне управління військового співробітництва та миротворчих операцій, а також Управління верифікації Генерального штабу Збройних сил України. На Управління верифікації покладено завдання щодо організації та забезпечення інспекційної діяльності на території України і поза її межами, а також збір, опрацювання й підготовка інформації, повідомлень за міжнародними договорами у галузі контролю над озброєнням та роззброєнням. Україна приділяє велику увагу питанням контролю над озброєнням та нерозповсюдженню зброї масового ураження і засобів її доставки, як таким, що роблять найбільш вагомий внесок у зміцнення миру та стабільності. Україна є учасницею практично усіх міжнародних договорів, що стосуються заходів безпеки, та буде і в подальшому виконувати усі їх положення [6].

Командування видів Збройних сил:

- беруть участь у плануванні, підготовці та здійсненні заходів військового співробітництва;
- беруть участь у підготовці пропозицій щодо участі особового складу та підрозділів виду Збройних сил у міжнародних миротворчих та інших операціях та організують їх підготовку;
- практично впроваджують, відповідно до повноважень, досягнуті домовленості та реалізують інші результати заходів військового співробітництва;
- здійснюють аналіз стану військового співробітництва та надають пропозиції щодо їх удосконалення [2].

Для організації та забезпечення виконання завдань міжнародного військового співробітництва у видах Збройних сил створені управління та відділи міжнародного співробітництва.

Останнім часом створені також територіальні відділи міжнародного військового співробітництва, спеціалісти з яких працюють в галузі двосторонніх відносин з країнами відповідних регіонів.

За час незалежного розвитку України її міжнародне співробітництво у воєнній сфері стало одним із найважливіших напрямів державотворення та важливою частиною проведення зовнішньої політики держави.

В Україні створена дієва система організації та проведення міжнародного співробітництва Міністерством оборони та Збройними силами країни. До цієї системи можна віднести достатньо повну нормативно-правову базу міжнародного співробітництва та структуру органів управління Міністерства оборони та Збройних сил України, що відповідають за проведення міжнародного співробітництва у воєнній сфері.

Аналіз сучасного стану міжнародного співробітництва Міністерства оборони та Збройних сил України вказує на те, що країні вдалось за роки незалежності встановити міжнародні контакти у воєнній сфері з близько 90 країнами, які належать до різних регіонів світу. Кількість та спрямованість заходів міжнародного співробітництва у воєнній сфері вказує на надання пріоритетів розвитку відносин з країнами євроатлантичної спільноти. На сьо-

годнішній день Україна, беручи участь у міжнародному співробітництві у військовій сфері, стала одним з ключових чинників безпеки не лише у Центрально-Східній Європі, а й у загальноєвропейському та світовому вимірах.

Література.

1. Наказ міністра оборони України від 23 серпня 2006 року № 502 «Положення про організацію та проведення міжнародного співробітництва у Міністерстві оборони України та Збройних силах України».
2. Структура Центрального апарату Міністерства оборони України // http://www.mil.gov.ua/files/department/struct_camo/struct_camo.htm.
3. Структура Генерального штабу Збройних сил України // http://www.mil.gov.ua/files/department/struct_gsh/struct_gsh.htm.
4. Управління верифікації Генерального штабу Збройних сил України // http://www.mil.gov.ua/index.php?part=department&lang=ua&sub=up_ver.
5. Поляков Л. Военна політика України: конструктивна невизначеність? // Національна безпека і оборона. №8, 2004. – С. 13–19.
6. Угода між урядом України та урядом Сполучених Штатів Америки щодо реалізації програм та проектів міжнародної допомоги у військовій сфері // http://www.pkau.gov.ua/gateway/pravo_new.nsf/b076c6fb093e7b5dc3256a910055f4a2/8a2c9ee28d233821c2256c700054052d!OpenDocument.
7. Військове співробітництво України з США залишається одним з ключових напрямів міжнародної діяльності Збройних сил України // <http://www.mil.gov.ua/index.php?lang=ua&part=news&sub=read&id=3011>.
8. Гречанинов В. Співробітництво України з НАТО у сфері безпеки і оборони як основа та стимул для створення в державі армії європейського типу // <http://www.soskin.info/ea.php?pokazold=20010663&n=6&y=2001>.
9. Стратегічне управління військово-технічним співробітництвом в інтересах забезпечення воєнної безпеки України: Моногр. / під загальною редакцією І.С. Руснака. – К. : Вид-во НАЗСУ. – 403 с.

УДК 351.862.4:353

Микола Орлов

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ СТІЙКОСТІ СИСТЕМИ ВЗАЄМОДІЇ РЕГІОНАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАВОПОРЯДКУ

Обґрунтовано порядок оцінювання стійкості системи взаємодії регіональних органів виконавчої влади у сфері охорони правопорядку, яка є основою щодо визначення здатності системи забезпечити виконання завдань органами і підпорядкованими силами в складних умовах обстановки, що склалася в регіоні держави. Розглянуто вплив чинників на складники системи взаємодії при оцінюванні її стійкості функціонування.

Ключові слова: стійкість, система взаємодії, регіональний орган виконавчої влади, чинники впливу.

© Орлов М.М., 2012.

Як відомо під системою розуміється комплекс вибірково поєднаних складників, що взаємодіють з метою досягнення заданого корисного результату. Для системи взаємодії регіональних органів виконавчої влади у сфері охорони правопорядку такими складниками є органи державної влади і місцевого самоврядування, які взаємодіють між собою і органом регіональних сил охорони правопорядку як органом спеціального призначення, використовуючи при цьому створену мережу ліній для обміну інформації з взаємодії. До загальних характеристик системи взаємодії відносять цілісність, структурність, функціональність, взаємозв'язок із зовнішнім середовищем, ієрархічність, цілепрямованість, самоорганізацію. Така система функціонує в різних умовах обстановки (простих, ускладнених, складних і надзвичайних) повинна бути стійкою.

Стійкість системи взаємодії – це її здатність забезпечувати обмін необхідної кількості інформації взаємодії для регіональних органів виконавчої влади з метою ефективної організації і підтримання взаємодії та управління регіональних сил охорони правопорядку за будь-яких умов, що склалася в регіоні держави.

При формуванні системи взаємодії обов'язковим є визначення її стійкості функціонування в складних умовах обстановки. Отримані результати щодо стійкості системи дають впевненість посадовій особі державної влади, яка організувала взаємодію, на очікування позитивного результату спроможності регіональних органів виконавчої влади виконати завдання в сфері охорони правопорядку за будь-яких умов обстановки.

Частково питання взаємодії органів виконавчої влади викладені у законодавчих документах [1, 2] і розглядалися такими вченими, як М. Ославським [3], В. Сущенко [4] та ін. Разом з тим, питання оцінювання стійкості системи взаємодії регіональних органів виконавчої влади у сфері охорони правопорядку, яка є основою щодо визначення здатності системи забезпечити виконання завдань органами і підпорядкованими силами з охорони правопорядку в складних умовах обстановки, що склалася в регіоні держави, у відомих автору працях не розглядалося. Тим паче, недостатньо досліджено вплив як зовнішніх, так і внутрішніх чинників на складники системи взаємодії при оцінюванні її стійкості функціонування в складних умовах обстановки.

Обґрунтувати порядок оцінювання стійкості системи взаємодії регіональних органів виконавчої влади у сфері охорони правопорядку з метою визначення здатності системи забезпечити виконання завдань органами і підпорядкованими силами в складних умовах обстановки, що склалася в регіоні держави. Розглянути вплив внутрішніх і зовнішніх чинників на складники системи взаємодії при оцінюванні її стійкості функціонування з метою вироблення пропозицій у подальшому дослідженні.

Стійкість взаємодії – властивість зберігати свої якості та функції при впливі організованих правопорушників (противника) на складники системи взаємодії з метою виведення їх з ладу, порушення функціонування технічних пристроїв добування, обробки та передачі інформації взаємодії, викривлення та обмеження даних і зведень, які потрібні для вирішення завдань з взаємодії регіональних органів виконавчої влади та управління ними регіональних сил охорони правопорядку (СОГр). Стійкість взаємодії характеризується показниками надійності, живучості, завадостійкості, захищеності складників системи взаємодії та ймовірністю того, що при визначеному впливі організованих право-